

Barndom utan baksmälla

2024 års rapport

Johan Orbe
Anton Wallin

21 maj 2024

verian

Sammanfattning och slutsatser från undersökningen

1. Viktiga vuxna som dricker

Som barn upplevde 3 av 10 att en vuxen upprepat drack för mycket alkohol (28%).

I majoriteten av fallen var det en förälder eller vårdnadshavare (66%), boende under samma tak, eller en vuxen familjemedlem boende på annan adress (26%).

2. Barnen påverkas negativt

Att befinna sig i närheten av en vuxen som dricker för mycket påverkar barnet negativt, enligt dem själva. Vart fjärde barn lämnades också ensam med upplevelsen, ingen annan vuxen uppmärksammade situationen.

Varannan svarar att deras läge blev uppmärksammat av en annan vuxen, men för var femte innebar det inte att något hände. Den vuxne agerade inte.

3. Se mig, hör mig, hjälp mig

I de fall där en vuxen agerade (65%) upplevde de flesta, som då var barn, att det var till hjälp (63%). Deras önskan om vad den vuxne skulle ha gjort handlar i störst utsträckning om att prata med den som druckit för mycket, att vara ett stöd för och någon för barnet att vända sig till, samt att prata direkt med barnet.

4. Andra vuxna agerar kanske

Var tredje person som sett barn i sällskap med en vuxen som druckit för mycket, svarar att det var en släkting eller familjemedlem som var berusad (34%). I lika många fall var det en granne, kollega eller förälder till ett annat barn som de känner.

Bland de som uppmärksammat en sådan händelse valde 4 av 10 att inte agera alls. Den större andelen, 6 av 10, agerade och då främst genom att prata med den som druckit för mycket eller en annan vuxen i barnets närhet.

5. Sociala skäl hindrar vuxna

Vad hindrar då oss vuxna från att agera? Varannan uppger att det känns jobbigt att ta upp frågan. Det finns också en rädsla för att förvärra eller förstöra sin egen relation till den som druckit för mycket.

Varannan har för lite kunskap om hur barnen påverkas av upplevelsen och 4 av 10 vet inte hur de skulle börja samtalen med barnet ifråga.

6. Drick inte för mycket kring barn

En tydlig majoritet, 8 av 10, svarar att det inte är okej att dricka sig berusad i barns närhet.

7. Kunskap och mod fattas

Känslan för vad som är rätt för barnet finns där redan, det som övergripande saknas är kunskap om vad barnet behöver, hur barnet påverkas – och mod att agera.

Om undersökningen: Barndom utan baksmälla

Metod, urval och mätperiod

4 413

Totalt antal intervjuer

25-79

Ålder på dem som svarat

För sjätte gången undersöker Systembolaget erfarenheter och attityder till om en vuxen återkommande drack för mycket i ens närhet när man var liten, hur man påverkades av det samt om man själv i vuxen ålder bevittnat någon annan vuxen som druckit för mycket i barns närhet.

Rapporten är framtagen av Verian baserad på svar insamlade mellan 22 april och 2 maj 2024 via Sifopanelen, en slumpmässigt rekryterad onlinepanel.

Vi genomförde 4 413 intervjuer i spannet 25-79 år. Urvalet kvoterades på län. Resultatet är riksrepresentativt för allmänheten.

Mer information om Barndom utan baksmälla finns på barndomutanbaksmalla.se.

A young child with blonde hair, wearing a bright red puffer jacket, a pink knit beanie, and red rain boots, is captured in mid-air, jumping into a large puddle on a paved path. The child's mouth is open in a joyful expression, and water is splashing around their feet. In the background, a woman in a dark jacket and black pants stands near a black metal fence, looking towards the child. The scene is set outdoors with trees showing autumn foliage in shades of yellow and orange. The overall atmosphere is one of childhood joy and play.

Upplevelser av vuxna som druckit för mycket i ens barndom

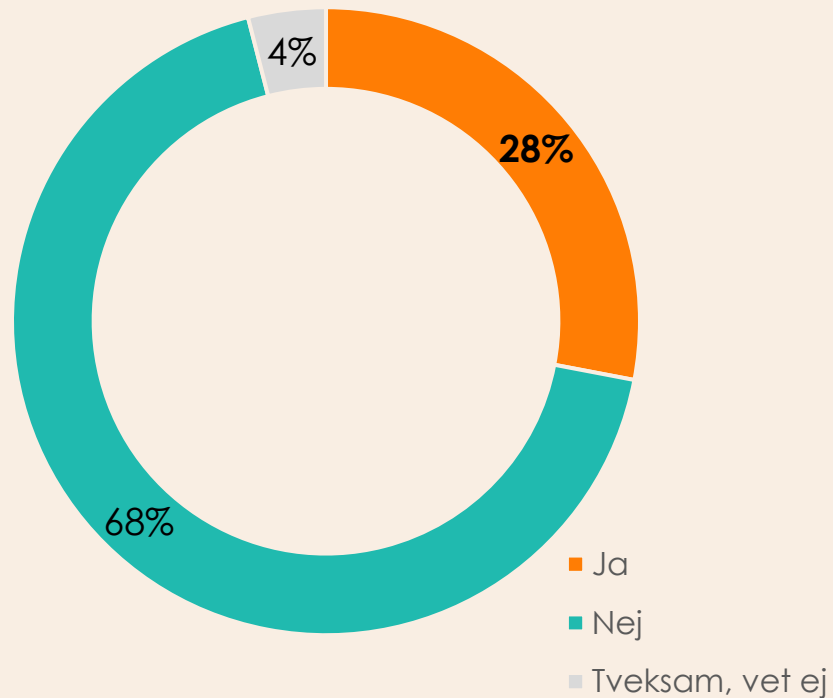
Vem som dricker och hur vanligt det är.
Hur det påverkar barnen och om andra vuxna agerar
för att hjälpa dem.

3 av 10 växte upp med någon som drack för mycket

I två av tre fall var det en förälder eller vårdnadshavare

Fanns det någon vuxen person i din närhet som återkommande drack för mycket alkohol under din uppväxt?

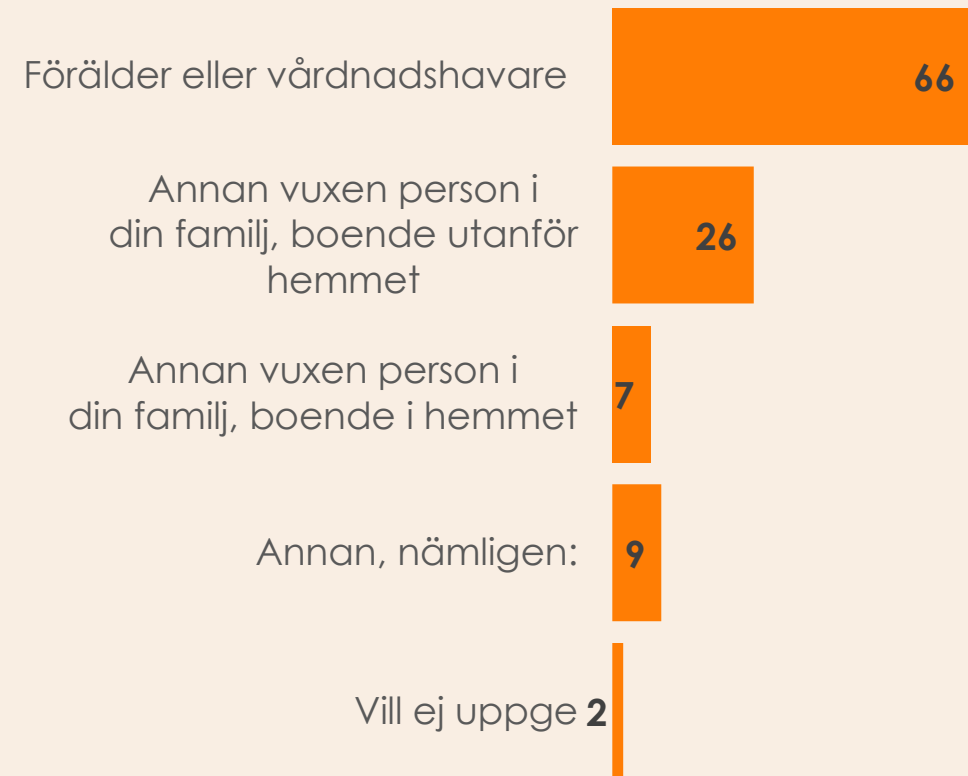
Andelar i %

Antal intervjuer: 4 413

Vem i din närhet var det som återkommande drack för mycket alkohol?

Andelar i %

Bas: 1258 intervjuer

För 2 av 3 var det närmaste vuxen – och påverkan var negativ

Kvinnor upplever oftare än män att de påverkats negativt

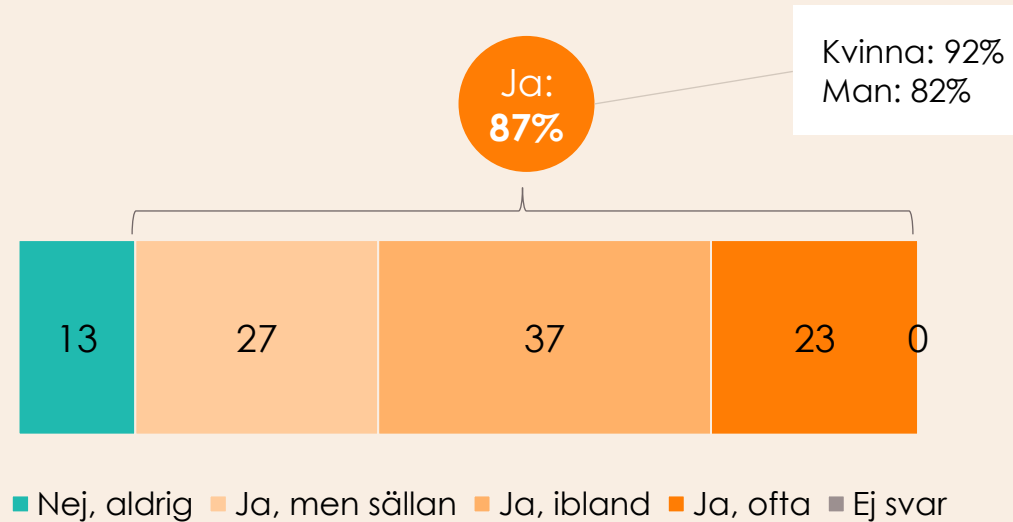
87%

Svarar att de blev negativt påverkade av att en vuxen i närheten drack för mycket

92%

Av de kvinnor som berörts svarar att de påverkades negativt

Blev du negativt påverkad av detta?

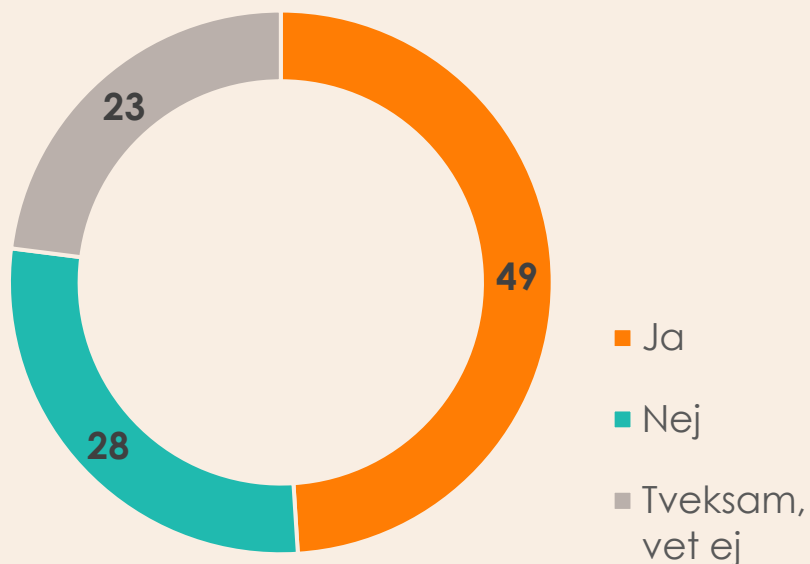

Bas: 1258 intervjuer

Vartannat barns situation uppmärksammades av andra vuxna – som i 8 av 10 fall agerade

Var det någon annan vuxen som uppmärksammade att du påverkades negativt av att den vuxna drack för mycket alkohol?

Andelar i %

Bas: 1085 intervjuer; Blev negativt påverkade av att en vuxen i närheten drack för mycket alkohol

Agerade den/de vuxna som uppmärksammade detta? Fler svar möjliga

Andelar i %

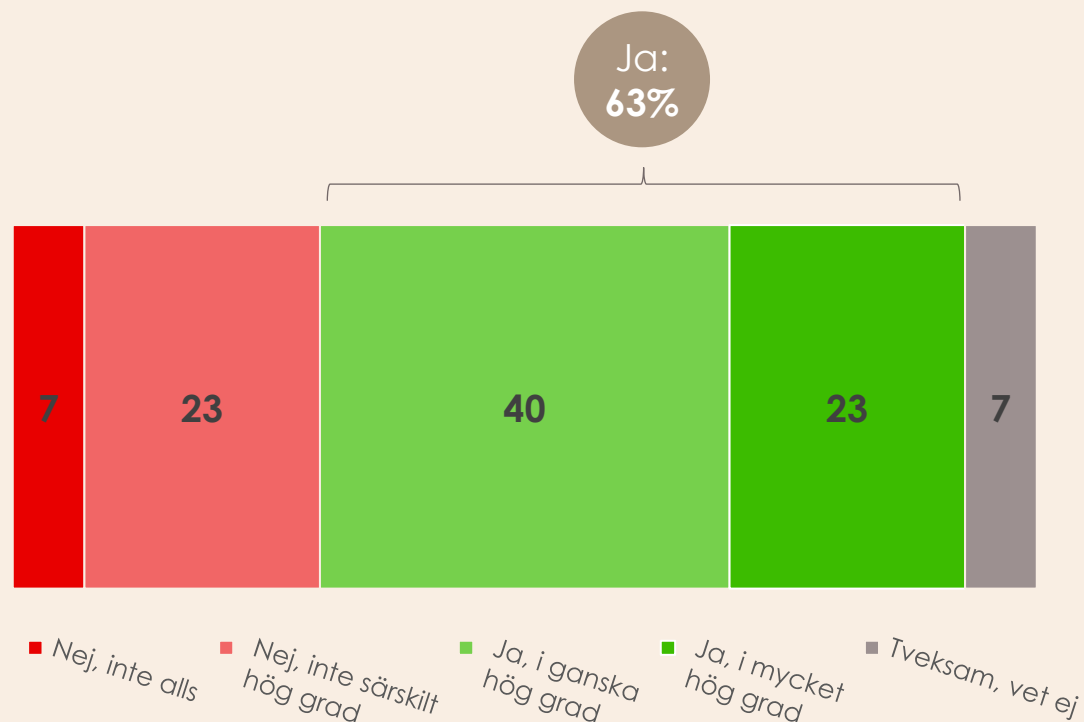
Bas: 530 intervjuer

Positivt att andra vuxna agerar – lyssna och prata mer!

Prata med barnet, lyssna på barnet och prata med den vuxna som var påverkad

Upplevde du att detta agerande hjälpte dig?

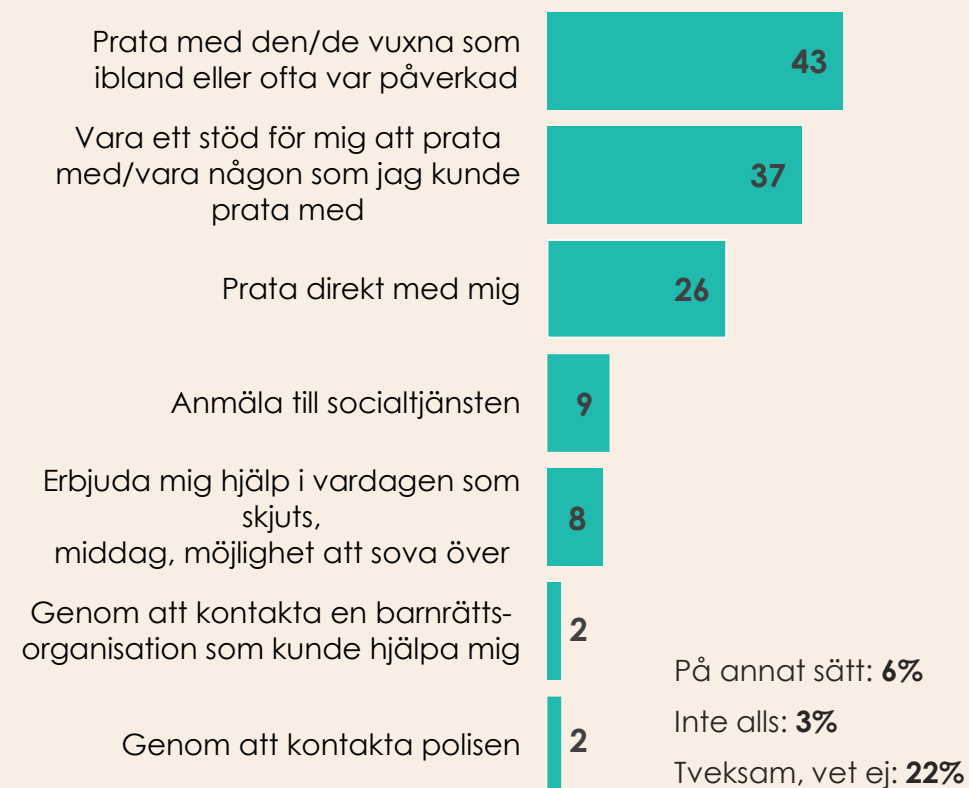
Andelar i %

Bas: 339 intervjuer

Hur önskar du att den/de vuxna som uppmärksammade detta hade agerat?

Andelar i %

Bas: 530 intervjuer. Fler svar möjliga

De närvarande vuxna, när andra dricker för mycket i barns sällskap

Agerar man och i så fall hur? Om inte, vad beror det på?

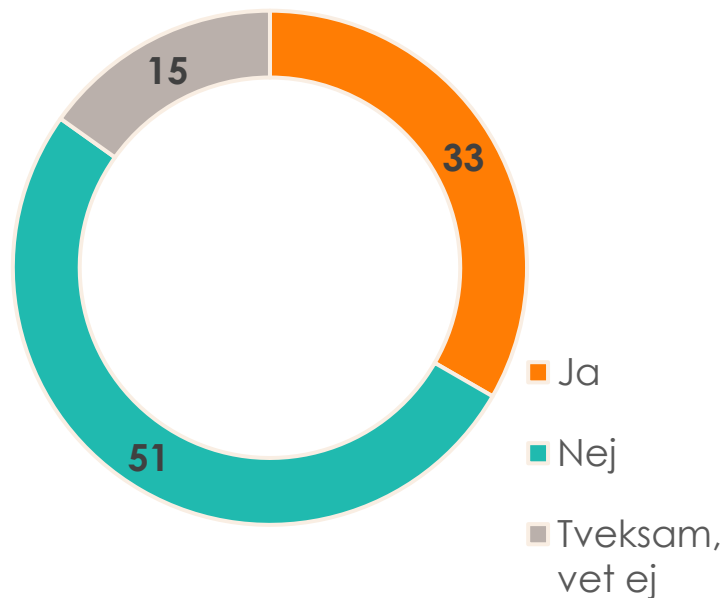
Var tredje har sett barn nära vuxna som druckit för mycket

Släktingar och familjemedlemmar är oftast de man sett dricka för mycket kring andra barn

Har du sett barn bland berusade vuxna?

Har du som vuxen någon gång uppmärksammat en vuxen som återkommande druckit för mycket alkohol och som bor eller då bodde tillsammans med barn under 18 år?

Andelar i %

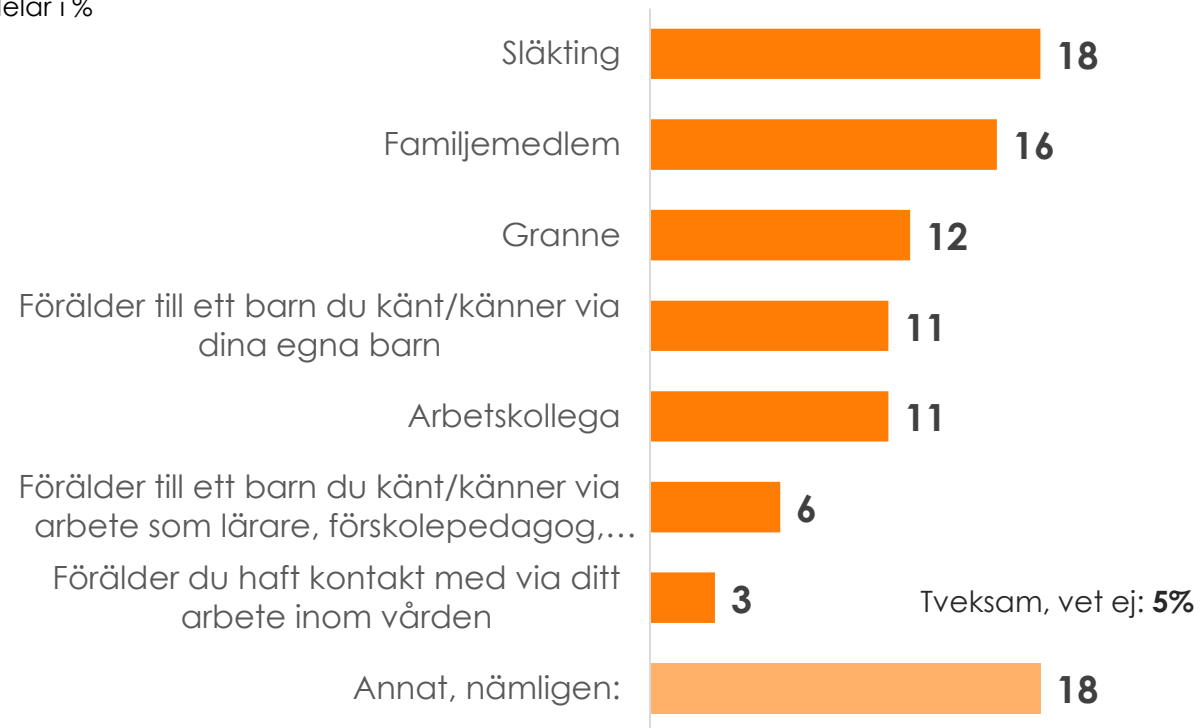

Bas: 4414 intervjuer

Vem var det som drack för mycket alkohol?

Den senaste gången du uppmärksammade detta hos någon som bor eller då bodde tillsammans med barn, vilken relation hade du till personen som drack för mycket alkohol? Det var en...

Andelar i %

Bas: 1478 intervjuer

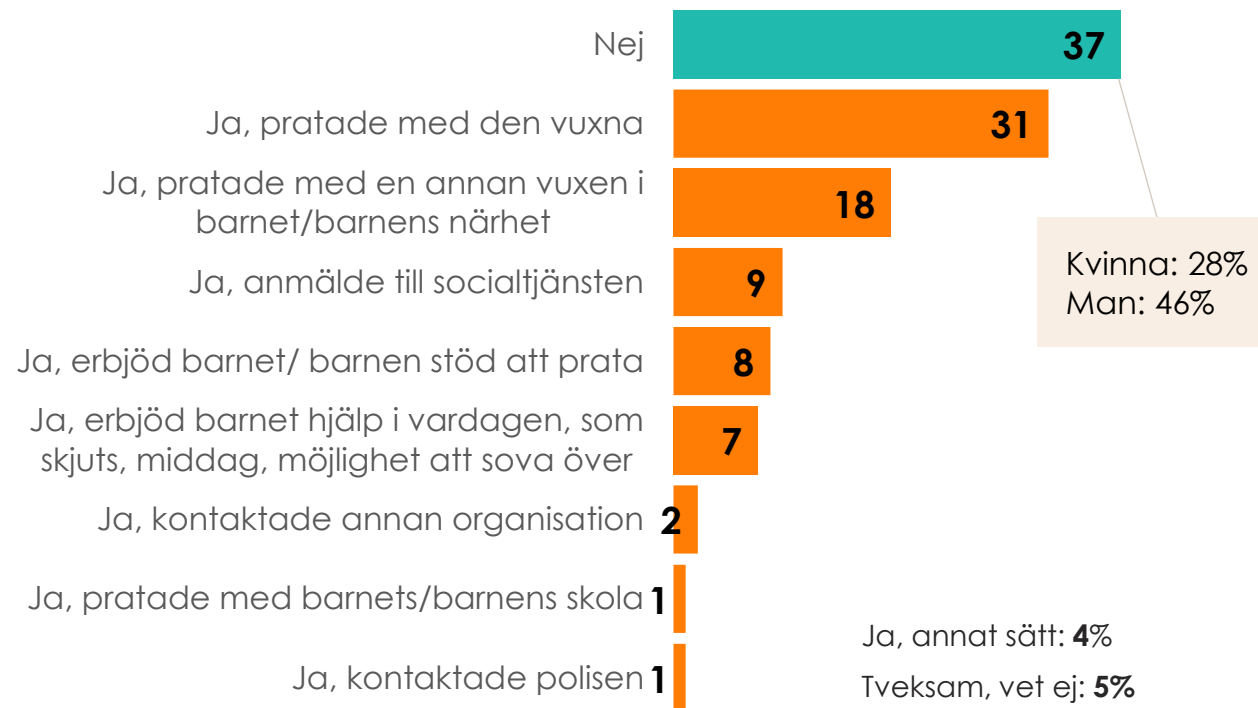
4 av 10 vuxna agerar inte alls – rädsla och okunskap bakom

Kvinnor agerar i större utsträckning än män

Agerade du på något sätt?

Den senaste gången du uppmärksammade en vuxen som återkommande druckit för mycket alkohol och som bodde ihop med barn, agerade du på något sätt?

Andelar i %

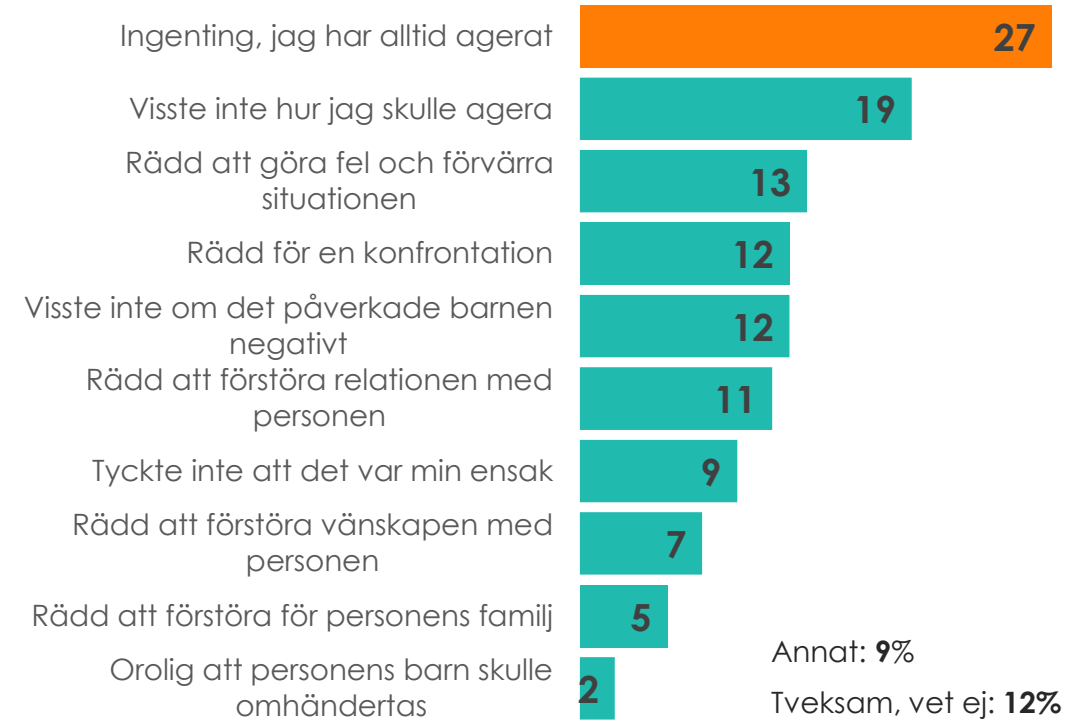
Bas: 1478 intervjuer

Verian | Not: Vissa svarsalternativ har förkortats av platsskäl i diagrammet

Vad hindrade dig från att agera?

Om du uppmärksammat en vuxen som druckit för mycket alkohol, som bodde med barn under 18 år, där du inte agerat. Vad hindrade dig från att agera?

Andelar i %

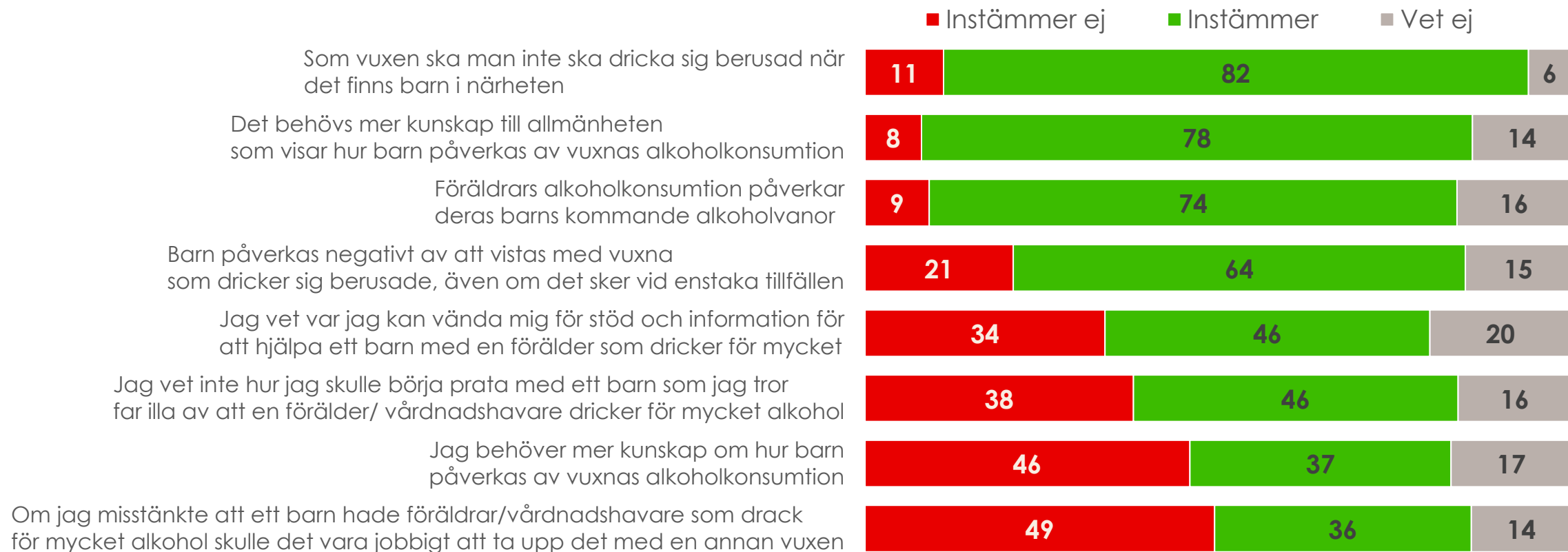
Bas: 1478 intervjuer. Fler svar möjliga.

8 av 10: Inte okej att dricka sig berusad i barns närhet

Varannan hindras av sociala skäl att ta upp problemet med den som dricker

I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden?

Andelar i %

Bas: 4413 intervjuer

Allvarsgrad, stöd, kunskap och information

Vanligt förekommande teman på frågan om vad som krävts för att agera i stunden

---

Vad hade krävts för att du skulle ha agerat i den/de situationerna?

Urval av öppna svar

- "Att barnen farit illa."
Man, 56 år
- " Större mod och mera kunskap om på vilket sätt man tar upp sånt."
Kvinna, 71 år
- "Att jag hade vetat säkert att hon inte fått reda på att det var jag som anmält."
Kvinna, 53 år
- "Mer information och VAD man kan säga- det är så svårt."
Kvinna, 27 år
- "Inget för jag tror att det skulle bli värre och jag skulle ses som en polis och det vill jag inte."
Kvinna, 43 år
- "Stöd från andra i omgivningen och inte vara ensam om att reagera."
Man, 35 år
- "Mod och personlig styrka."
Man, 73 år

Kontakt

Johan Orbe, Verian

johan.orbe@veriangroup.com
+46 70 791 84 48

Anton Wallin, Verian

anton.wallin@veriangroup.com
+46 76 536 21 18

Powering decisions
that shape the world.